

VHMnyt

Nr. 44 | September 2018

Klaus med striberne | I vand til langt over anklerne
775 - Det vi er stolte af | Jeg ser underfulde sager | Historie med virtuel reality
Der er brug for alle de gode frivillige kræfter

- 3** Klaus med striberne
af Mogens Thøgersen
- 6** I vand til langt over anklerne
af Flemming Hammer
- 9** 775 - Det vi er stolte af
af Jens-Christian Hansen
- 11** Jeg ser underfulde sager
af Jeppe Boel Jepsen
- 13** Der er brug for alle de gode
frivillige krafter
af Anne Dorthe Holm
- 15** Historie med virtuel reality
af Lone Bækgaard Venderby

Det summer af liv både inden for museets rammer og udenfor. Sommeren er over os, og der knokles over alt for at gøre museumsbesøget til en rigtig god oplevelse for vores gæster. Sommeren er som så mange andre steder VHM's højsæson, men der er også rigtig mange andre aktiviteter i årets øvrige måneder. Det fornemmer man tydeligt i programmet for de kommende måneder, hvor man kan opleve alt fra landskabsvandring ved Rubjerg Knude, vandring i vikingelandskabet, dykke ned i slægtens spor i slægtsforskningscafeerne, tage i "historiske biograf" i Hirtshals eller deltage i håndarbejdscafé på museet i Hjørring. VHM spænder utroligt bredt, og vi bryster os af at have tilbud til alle målgrupper. Når vi spænder så bredt, så skyldes det ikke mindst dedikerede medarbejdere. Men vi har også mange fantastiske frivillige, som er med til at gøre museumsoplevelsen til noget særligt. Det fornemmer man ikke mindst i denne udgave af VHMnyt, hvor man får et indtryk af spændvidden af de frivilliges arbejdsopgaver.

- Anne Dorthe Holm, museumsdirektør

Ansvarshavende og layout:
Kim Larsen (kls@vhm.dk)

VHMnyt
Vendsyssel Historiske Museum
Museumsgade 3, 9800 Hjørring
Tlf.: 96 24 10 50 | ISSN: 1982-1380

VHMnyt udgives af Vendsyssel Historiske Museum og udkommer 3 gange årligt. Indlæg til næste nummer af VHMnyt skal være redaktionen i hænde senest den **1. november 2018** og indsendes via e-mail som word-dokument til kls@vhm.dk. Billeder vedhæftes separat. Ved indsendelse af materiale til VHMnyt overlader man alle rettigheder til bladet. VHMnyt forbeholder sig ret til vederlagsfrit at bruge fremsendt materiale i såvel trykt som elektronisk medie.

Forside: Rav fra tidlig stenalder fra det heden-gangne Try Museum.

Klaus med striberne

Om Lønborg Friis, to bazarer, en hest, en zebra og en neger fra Congo

J. Lønborg Friis var en travl mand. Ud over sin tandlægevirksomhed og det omsiggribende museumsarbejde var han en ivrig deltager i byens liv, ikke mindst når der skulle laves underholdning eller skrives sange.

I 1906 var han en af de praktiske hovedkræfter bag arrangementet af en bazar til fordel for et nyt teater i byen, Ægypterbazaren eller "Ved Suezkanalens Bredder". I den

anledning bliver han interviewet til Hjørring Amtstidende om forberedelserne til bazaren. Det er en længere samtale over flere numre af avisen med det formål at vække folks nysgerrighed – med mange antydninger og finter omkring indholdet.

På et tidspunkt omtales det store optog gennem byens gader, som hver dag åbnede bazaren, og som blev arrangeret af fabrikant Sophus Thomsen, én af byens store mænd. Han ville til optøget "*gerne have skaffet os en Apis, De veed jo, en sort Oxe med visse hvide Aftegninger, men han søgte forgæves hos alle Avlsbrugerne og i Brænderiernes Bærmestalde; enten var de hvide Pletter ikke som de skulde være, eller ogsaa sad de paa forkerte Steder*".

af **Mogens Thøgersen**
tidl. museumsdirektør, VHM

"Kunde De ikke have ladet en Maler hjælpe lidt paa Pletterne, ligesom da Hr. Thomsen ved den italienske Bazar lod den hvide Hest, som Negeren red paa gennem Byen, lave om til en Zebra?"

Den omtalte bazar fandt sted i 1897, og havde til formål at skaffe midler til en teaterfond, lige som i 1906. Bazaren i 1897 var vist den første til fordel for teatret – der blev igennem en årrække lavet adskillige tilsvarende, også efter at den nye teaterbygning var opført i 1907, nu blot til forbedringer på teatret.

At afholde bazarer var i en lang årrække en almindelig måde at skaffe penge på – f.eks. til Teknisk Skole, Håndværkerstiftelsen og Forsvarssagen for blot at nævne nogle fra 1880erne og 1890erne. De var samtidig et vigtigt element i provinsbyens underholdningsliv og var store publikumssucceser. Der var tale om vældigt omfattende arrangementer, hvor alle lokaler på "du Nord" var taget i brug, og der var optog gennem byen og optræden på flere scener samt mange andre spændende aktiviteter.

Ved den italienske bazar i november 1897, som der henvises til i interviewet, havde man f.eks. genskabt Vesuv's krater, så Vendsyssel Tidende kunne berette, at *"Vesuv's Krater var fyldt til Randen med glade Menneske-*

børn". Der var desuden et menageri, hvor publikum med *"stor Jubel modtog Oplysning om de forskjellige zoologiske Mærkværdigheder, der præsenteredes dem med afvekslende lystigt Vid og glad Vanvid"* som Vendsyssel Tidende skriver i en omtale af bazaren. I øvrigt kunne man dybt under vulkanen erhverve sig pølser, stegt over lavaens varme.

Og så var der altså også en neger, der red på en "zebra", som vi indirekte får oplysninger om i interviewet fra 1906. Den nævnes ikke i programmet for bazaren, der i øvrigt var på vers, og ej heller i avisomtalerne.

Men af programmet fremgår det, at der var en stor tombola, hvor hovedgevinsten var en hest: *"Sig, kan De Dem med den Tanke forsone, at De der kan købe en Hest for en Krone?"* som reklamen for tombolaen udtrykte det. Og avisen bragte i sit bazar-tillæg et billede af hesten "Klaus", som var den omtalte hovedgevinst.

Det var på et tidspunkt, hvor man langt fra var forvænt med billeder i aviserne, så det fremgår, at der har skullet sættes trumf på – fotograf Kirstine Lund har været tilkaldt for at fotografere (gratis) på en kostbar 18x24 plade og avisen har sørget for, at det blev bragt. Og i dag kan vi genfinde billedet i fotografens arkiv. Protokolteksten "Klaus' Hesten fra Bazaren" har indtil nu ikke givet så meget mening.

Det samme gælder en anden protokoltekst i et andet fotografarkiv. I fotograf Fischers arkiv (Jensen og Brandt samlingen) finder vi teksten "Negeren paa du Nord til Hest", ligeledes fra 1897. Når vi finder glaspladen frem, falder brikkerne på plads. Billedet forestiller en neger, der rider på en hest med tydeligt påmalede striber. Det ser bestemt ud til at være Klaus, der har fået denne ekstra funktion. I baggrunden ses Sct. Olai Kirke, så billedet er taget i haven ved Hotel du Nord,

nogenlunde hvor den nuværende teater-scene blev bygget i 1907.

Med fundet af dette foto bekræftes omtalen fra 1906 – der var i 1897 en neger, der red på en "zebra".

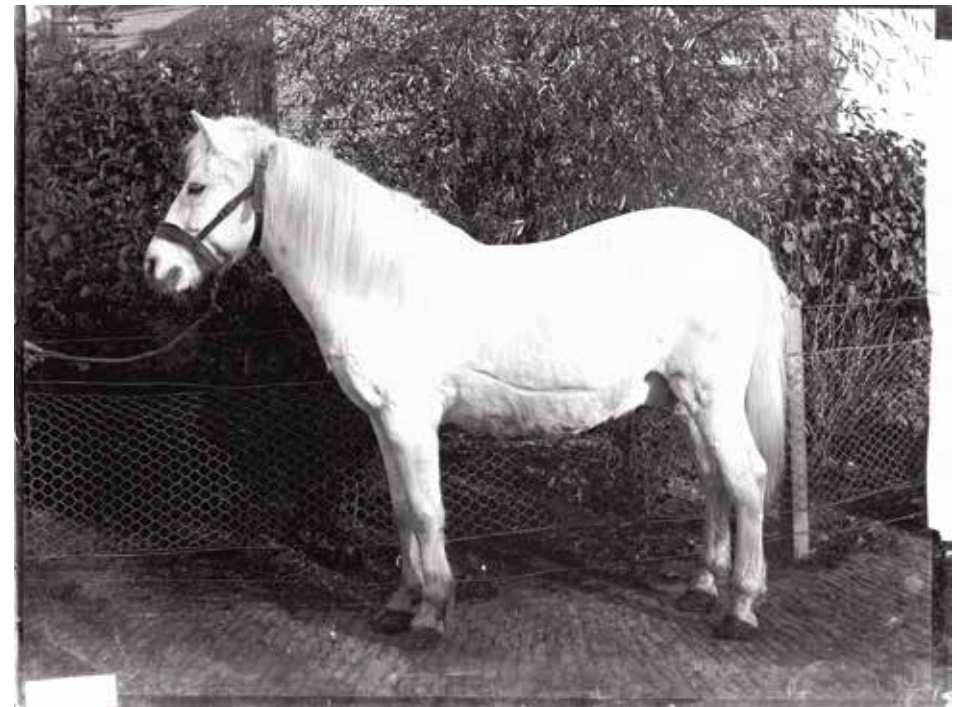
Han omtales også i en omtale af bazaren i Vendsyssel Tidende:

"Den rette Bazarstemning hvilede i Gaar over Hjørring. Den havde naaet sit Højdepunkt, efter at Mr. Zumbo Pelimitati fra Kongo (du Nords Overkelner), en sort Gentleman i elegant sort Dres, i lørdags havde gjort et Promenaderidt gennem Gaderne paa Bazarens hvide Hest."

Man ville umiddelbart gå ud fra, at negeren var lige så uægte som zebraen, og omtalen synes at bekræfte dette – som så meget andet fra omtalen af bazarerne er der vel tale om sjov og ballade – overkelneren har nok bare været sværtet mørk i hovedet og fået et fantasifuldt navn og hjemsted.

Men hør så følgende, der stammer fra Hjørring Amtstidende 14 dage efter, at bazaren var slut:

"Extravagance i Hjørring. I Dag har man her i Byen haft den Øjnenes Lyst at se en Neger promenere paa Strøget, skriver "Aalborg Amtstidende". Den sorte Gentleman, der gjorde et overmaade chict Indtryk, var Tjener paa et Hotel i Hjørring. Det er vel egnet til at vække Misundelse i alle Aalborgenseres Hjerte, at man i Hjørring kan tillade sig en saadan Luksus som at holde en sort Tjener". ■

af **Flemming Hammer**
formand for Bunkergruppen Hirtshals

I vand til langt over anklerne

Bunkergruppen Hirtshals har i det forgangne år haft et travlt program, og der har været mange både store og små opgaver, der trods grå hår og rynker i panden er blevet løst med stor iver og entusiasme.

Bunkergruppen Hirtshals er den frivillige forening, der i det daglige fungerer som VHM's arbejdsgruppe på Bunkermuseet Hirtshals,

og foreningens opgaver er alt fra renovering af bunkere og løbegange til oprydning og vedligeholdelse af museets områder. Den oprindelige "Bunkergruppen Hirtshals" startede tilbage

I vand til anklerne kan ikke gøre det på Bunkermuseet Hirtshals. Store mængder vand forsøges kommet til livs.

i 1991, hvor de 3 venner Tonny Jensen, Peter Jensen og Flemming Hammer var dem der startede ideen med et nordjysk bunkermuseum og med lokale kræfter fik udgravet de knapt 70 bunkere i området og skabt det, der i dag står som Bunkermuseet Hirtshals, og det er da også 2 af disse ildsjæle, Peter Jensen og Flemming Hammer, der i dag efter 27 år stadig leder gruppen med stor entusiasme.

Efter 20 års vind og vejr og almindelig slitage var bunkermuseet ved at være i en så sørgelig forfatning, at der skulle nye tiltag til. Det resulterede i, at der i 2017 blev etableret et nyt og driftigt samarbejde mellem Bunkergruppen Hirtshals og VHM, hvor der med fuld fokus og samlet indsats blev indgået en ny effektiv aftale, som har til hensigt inden for det næste par år at løfte bunkermuseet op på et mere nutidigt niveau.

2017 har været et mildt sagt travlt år for Bunkergruppen Hirtshals, da der var en del presserende opgaver, der skulle springes på prompte. En af de store opgaver, der er igangsat, er prioritering af de forskellige udstillinger på bunkermuseet, da der er 11 bunkere, hvor der er etableret aflåste udstillinger, men der blot er 6 af disse udstillinger, der bliver brugt på de guidede omvisninger på museet,

hvilket har resulteret i fugt og råd i de aflåste bunkere, der ikke blev brugt. Derfor blev det i fællesskab besluttet at nedlægge 5 af disse etablerede udstillinger og igen åbne disse bunkere op til glæde for de mange besøgende gæster.

I den forbindelse blev en af de store gruppebunkere udlånt til Bunkergruppen, og der blev i sommeren 2017 lagt mange timer i at tørlægge og indrette denne bunker, dels til opholdsrum og opbevaring af gruppens mange private arkiver, værktøj, redskaber m.m., men også et opvarmet magasin blev indrettet til bl.a. opbevaring af nedtagne effekter fra de aflukkede bunkere, samt de mange bunker-effekter, der doneres fra både private og statslige instanser såsom senge, kakkellovne, borde og stole.

En af de andre store udfordringer i området har været vand i nogle af de østlige løbegange, og derudover har

der været tilbagevendende problemer med vand i et par af bunkerne. Disse problemer er blevet prioriteret i efteråret 2017 og har her i foråret 2018 fået den fulde fokus fra Bunkergruppen, der har brugt adskillige dage hver uge på pumpning og tømning af de vandfyldte bunker med henblik på at registrere de tyske brønde samt optegne de mange afløb fra bunkerne, der går ca. 8 meter under bunkeranlægget. Der er ligeledes lavet aftaler om oprensning af eksiste-

rende grøfter, og der er lavet tegninger til nye dræn og afvandrings-faskiner i de østlige løbegange.

I samarbejde med VHM og Horne Entreprenørfirma er der blevet taget hul på opgaven med at etablere nye flotte trapper ned til bunkerne og nye afspærringer til at holde på sand og jord. Samtidig har de frivillige fra Hirtshals Fyrs Vedligehold bl.a. stået for buskrydning og vedligehold af de grønne områder samt ilagt træflis i bunden af løbegangene.

2018 bliver endnu et travlt år i Bunkergruppen Hirtshals, og vi glæder os til at fortsætte det super gode samarbejde, vi har med Vendsyssel Historiske Museum. ■

Trappen til artilleriobservationsbunkeren har fået en ansigtsløftning samt afskærmning, så der ikke igen skrider jord og sand ned over trappen.

775 - det vi er stolte af

...er overskriften på museets udstilling i anledning af Hjørrings 775 års købstadsjubilæum.

Vendsyssel Historiske Museum markerede selve jubilæumsdagen med en række byvandring den 31. marts, men vi er også stolte af at kunne bringe vores samlinger i spil i vores formidling. Derfor fortsætter vi fejringen af købstadsjubilæet med en udstilling om byens lange historie, der åbner til november. Udstillingen vil fortælle historier fra både før og efter Hjørring blev købstad i det Herrens år 1243, da der har boet mennesker her meget tidligere.

Egentligt giver det ikke mening kun at være stolte af 775 års Hjørring-historie. Arkæologiske fund har vist, at der har boet mennesker i området allerede i stenalderen, ligesom vi på museet kan være stolte af omfattende fund fra senere perioder som fx bronze- og jernalder indenfor det, der i dag er Hjørrings bygrænse. Nogle af disse fund vil blive præsenteret i den kommende udstilling. Genstandene er i det hele taget det, man kan være mest stolt af i udstillingen: På en lille brakteat (mønt) fra tiden omkring 1150 kan man således læse inskriptionen "Heringa", der er latin for Hjørring – også den stammer fra tiden før byen blev købstad.

At Hjørring voksede til et handels- og administrationscenter i Vendsyssel og dermed fik købstadsprivilegier i mid-

delalderen, var man givetvis stolt af i samtiden. Stolthed og hovmod ligger dog tæt op ad hinanden og står som bekendt for fald, hvilket også skete for Hjørrings vedkommende. Udstillingen kommer dermed ikke udenom også at skildre en lang periode med pest, krige og brande, som vi er knap så stolte af i byens historie.

At byen efter århundreders hårde tider alligevel rejste sig igen, er derfor i sig selv en bedrift, som man kan være stolt af i eftertiden. Dette skyldes ikke mindst, at byen igen blev center for handel og administration i Vendsyssel, så det blev attraktivt for entreprenante virksomhedsejere, der åbnede forretninger og fabrikker i byen. De blev hjulpet godt på vej af ny infrastruktur i form af landevejen og jernbanen, der etableredes i 1800-årene. Mange virksomheder hører dog til fordums stolthed, da de for længst er lukkede.

af Jens-Christian Hansen
museumsinspektør

Alene i de seneste årtier er en række stolte virksomheder forsvundet ud af gadebilledet og Hjørring udvikler sig fra industri- til kulturby. Et eksempel er virksomheden Oxford Bisquitfabrik, som mange stadig husker duften af. Mariekiksproduktionen i Hjørring sluttede i 2004 og er dermed et afsluttet kapitel i købstadens historie.

Et moderne museum som vores skal ikke kun beskæftige sig med en fjern fortid. I udstillingen vil vi derfor i høj grad også tale om det, som hjørringenserne har været stolte af i mands minde og det, som vi gerne vil vise frem overfor omverdenen i dag. I dag kan byen være stolt af sine mange grønne områder

og det blomstrende kulturliv, hvor ikke mindst Vendsyssel Teater sætter Hjørring på det nationale landkort. De stolte sportslige traditioner vil ej heller blive glemt i formidlingen, hvor den historiske rejse bl.a. vil gøre holdt ved de sportslige præstationer indenfor cricket, mesterskaber i skihop og ikke mindst de kvindelige og mandlige fodboldspillere, som vi helt aktuelt er stolte af.

I udstillingen vil vi slutte af med at spørge om, hvad vi skal være stolte af i Hjørring lige nu? Vi vil her invitere kendte hjørringensere til at give deres bud forud for åbningen, men i udstillingen vil museets daglige besøgende også selv kunne bidrage. Udstillingen peger således også fremad: Hvilke gode historier fortjener at komme på museum i fremtiden og hvad skal kommende generationer huske nutidens Hjørring for? ■

Fra en af byens stolte virksomheder, Kiksefabrikken Oxford. Ca. 1954.

”Jeg ser underfulde sager”

...således udbrød Howard Carter, da han åbnede Tutankhamons gravkammer og skuede derind.

Vendsyssel Historiske Museum har haft oldsagssamlingen fra det nu hedengangne Try Museum til samlingsgennemgang, for at se hvilke dele VHM skulle overtage, inden samlingen overgik til Egnsmuseum Østvendssyssel. Det har været en spændende proces, og der var mange flotte genstande, og flere fantastiske unika imellem, som aldrig rigtig var blevet registreret og gjort tilgængelige for forskere i både ind- og udland. At åbne de mange kasser har været som at åbne døren ind til et regulært skatkammer.

Fra Try Museums samling, så vidste vi at der fra engene syd for Try, var nogle fund fra tidlig bondestenalder, som var usædvanlige. To af disse fund var tidligere blevet registreret af Nationalmuseet, et lille offerfund af otte ravperler, og så

et smukt lille lerkar. De otte er i dag på Nationalmuseet, lerkarret derimod var vi lidt mere usikre på. Karret lå nydeligt pakket ned i en kasse foret med silkepapir, og stor var gensynsglæden. Det lille lerkar er så velbevaret at P. V. Glob anvendte det som eksempel på den tidlige bondestenalderes keramik i storværket Danske Oldsager, der udkom i 1948.

Selvom nogle af fundene fra Try Enge allerede var registreret, så ved vi i dag meget mere, og kigger på fundene på en ganske anderledes måde, så et af de

Se, hvor smuk og klar denne perle er. Lyset skinner igennem den og brydes af planteresterne inde i smykket. Perlen er ganske vist knækket i stenalderen, og repareret med en ny gennem-boring, men ellers er den bare perfekt.

af Jeppe Boel Jepsen
museumsinspektør

store spørgsmål var, kunne der være flere fund fra Try Enge, men som bare aldrig var blevet lagt på de kort og i de databaser, som vi i dag anvender.

Og en eftermiddag i april skete det så. Afdelingens assistent Rikke Grove Heidemann åbnede endnu en kasse, og udbrød "Ej, -det er da løwn!"

I kassen lå 24 ravperler af form og fremstilling som perler fra tidlig bondestenalder. De var så ualmindelig smukke, og helt usædvanligt velbevarede. Men på det medfølgende registreringskort, var der så få oplysninger, at vi ikke vidste, hvor de var blevet fundet. Så vi måtte trække på den lange hukommelse, afdelingens pensionerede tidligere leder Per Lysdahl. Per skuffede ikke, og kun to timer senere vendte han tilbage. Per erindrede seks linjer i Peter Christensens (grundlæggeren af Try

Museum) bog om Vendsyssels oldtid og historie Vendsyssel-bogen, der udkom i 1954. Deri beskriver Christensen et ravfund fra Try Enge, og han beskriver nogle af perlerne, som vi nu sad og beundrede. Og oplysninger nok til at vi i dag omtrent kan placere findestedet.

De små af perlerne har oprindeligt siddet i et stort halssmykke, hvor flere kæder har siddet sammen, fastholdt af perlespredere med flere gennemboringer i, det er dem Christensen beskriver som "økseformede". Imellem kæderne har der hængt store ravperler med en enkelt gennemboring i, det er dem Christensen kalder "hjerteformede", fordi flere af dem er blevet repareret med en ny gennemboring.

Perlerne er så smukke, de har været fremstillet af udvalgt udsøgt klart rav, og de er endnu helt blankpolerede fra brug i bondestenalderen. De har repræsenteret en enorm formue i deres samtid, inden de blev lagt i mosen ved Try, som et offer. Vi er bare så begejstret over at med knap 80 års forsinkelse, at kunne tilføje endnu et ravfund til Vendsyssels stenalder. Tilbage står nu at begynde at forstå, hvorfor der er så mange offerfund fra ældre bondestenalder i Try Enge. ■

T.V.:

Det kan godt være at Skarp-salling-karret bliver kaldt for Dronningen, men det lille kar her må så retteligt beskrives som en prinsesse. Det er blevet fint ornamenteret med en hul røknogle, glittet, og sortbrændt, hvorefter der er blevet lagt en hvid kalkmasse ned i ornamenterne.

T.H.:

"Ej, -det er da løwn", som Rikke udbrød, da hun skuede ned i skattekisten af brunt karton. Det var virkelig underfulde sager, hun havde genopdaget.

Der er brug for alle de gode frivillige kræfter!

For nogle år siden mødte jeg en skoleklasse, som i forbindelse med et museumsbesøg så et gammeldags indrettet køkken med brændekomfur. Skoleklassen lyttede pligtskyldigt til museumsformidlerens fortælling om brugen af komfuret. Men da formidle-

ren introducerede den ældre kvinde ved komfuret, som var i gang med at lave pandekager og som rutinemæssigt greb fat i komfurringene for at justere varmen, var deres opmærksomhed helt fanget.

af Anne Dorthe Holm
museumsdirektør

Den ældre kvinde begyndte at fortælle om sin egen barndom, om arbejdet ved komfuret og om det slidsomme arbejde, køkkenarbejdet var i en ikke så fjern fortid. Klassen lyttede opmærksomt, og jeg er sikker på, at børnene fik sig en helt særlig oplevelse ved dette museumsbesøg.

Som uddannede historikere, arkæologer, lærere og formidlere ved vi en masse om at fortælle om historien til mange forskellige målgrupper, og vi gør det godt. Men den autenticitet, der kommer til udtryk ved, at det er personer, som måske selv har oplevet det, fortællingen handler om, eller som gennem et langt liv kan perspektivere historien, - ja, den er noget særligt.

Det er blandt meget andet det, som frivillige på et museum kan. Frivillige – i alle aldre – kan bibringe historien en dimension, som man ikke nødvendigvis kan få på anden vis.

På VHM har vi rigtig mange dedikerede frivillige, som lægger et stort stykke arbejde i mange forskellige sammenhænge: På Historisk Arkiv i Hjørring, i museumshaven i Hirtshals, på Strandfogedgården i Rubjerg, i laugene i Mosbjerg, i bunkergruppen og i mange andre sammenhænge. Det er utrolig dejligt at opleve det store engagement, så tusind tak for det!

Men vi kan sagtens bruge endnu flere frivillige! Så derfor vil jeg gerne som ny direktør for VHM benytte lejligheden til at opfordre interesserede til at kontakte VHM, hvis man kunne tænke sig at være frivillig. Arbejdsopgaverne og mulighederne er mange: Det kunne f.eks. være hjælp til formidling til børn i skolernes ferier, det kunne være hjælp i forbindelse med arrangementer på museets afdelinger som f.eks. kulturnatten i Hjørring, høstdag i Mosbjerg eller hjælp og ideer til gennemførelse af nye aktiviteter på museets afdelinger. Det kunne også være transskription af erindringer fra lydoptagelser på Historisk Arkiv eller hjælp med indsamling af erindringer eller viden om byens "originaler". Findes der personer med en god fysik kunne hjælp til flytning af kasser med genstande eller arkivalier også være en god hjælp. Det kunne også være frivillige, som kunne have lyst til at vise og fortælle om deres "yndlingsgenstande" i museets udstillinger.

Hjælpen kunne også bestå af praktisk arbejde i forbindelse med græsslåning på Hirtshals Museum og i Hjørring. Alene græsslåningen tager en hel dag for museets medarbejdere i Mosbjerg. Museets håndværkere kunne også godt bruge hjælp til lettere bygningsrenovering i form af vinduesmaling og kalkning.

Hjælpen kunne f.eks. være en dag om ugen, eller det kunne være nogle gange om året.

Vi har brug for alle gode kræfter! VHM har været igennem nogle vanskelige år med besparelser og nedskæringer. Det har betydet, at det er vanskeligt at opretholde det samme aktivitetsniveau som hidtil. Alle løber stærkt, og derfor vil frivillig hjælp være meget velkommen.

Kontakt endelig museet på dets telefonnummer, hvis ovenstående har interesse eller send en mail til vhm@vhm.dk ■

Historie med virtuel reality

Tag med Hjørring Kommunearkiv på en virtuel rejse til Besættelsestiden og Den Kolde Krig

På med VR-brillerne og fluks er du med historiker Christian Støve i bunkeranlægget i Hirtshals, eller du befinder dig langt under jorden i Hjørrings gamle kommandobunker på Mads Clausens Vej. På Hjørring Kommunearkiv har vi de sidste par år udarbejdet en håndfuld spændende undervisningstilbud til skolerne i Hjørring Kommune.

Nu er endnu et tilbud på gaden i form af hjemmesiden www.hjoerring.dk/oplevhistorien hvor skoleelever og andre interesserede kan opleve lokalhistorien på en helt ny måde. Ved hjælp af en økonomisk håndsrækning fra Nordea-fonden har arkivet nemlig fået mulighed for at producere en række små film, der kan ses i virtual reality. Har du ikke lige et par VR-briller derhjemme i skuffen, så fortvivl ikke. Filmene kan nemlig også ses på en almindelig computer eller smartphone. Forskellen er blot, at du på denne måde selvfølgelig går glip af den fulde virtual reality effekt. Blandt filmene er en rundvisning med tidligere og nuværende ansatte på Hærens Materiel Kommando i Hjørring, som under Den Kolde Krig blandt andet husede forskellige våbenlagre og styringssystemer til amerikanske krydsermissiler. Under Den Kolde Krig var HMAK med sine 1300 ansatte Hjørrings tredje største arbejdsplads, og spillede en vigtig rolle for byen. P.g.a. de mange våbenlagre var kasernen dog strengt bevogtet, og kun med en god begrundelse måtte du betræde området.

Et af nøgleordene bag filmproduktionen har været, at vi ønskede at give sko-

leelever og andre nysgerrige sjæle adgang til en række historiske lokaliteter, som du ellers ikke har offentlig adgang til. Eksempelvis HMAK, kommandobunkeren på Mads Clausens Vej og et underjordisk beskyttelsesrum i Dronningensgade i Hjørring. Andre film er fra steder, der er fuldt tilgængelige såsom bunkeranlægget i Hirtshals. I udarbejdelsen af disse film, har vi lagt os i selen for, at de ikke blot er en almindelig filmoptagelse. Jesper Helbo, der er arkivets kamerafører, har nemlig allieret sig med Hjørring Kommunes faste dronepilot, Poul Træholt, som har været en del af filmholdet. Dette har resulteret i to meget forskellige film fra bunkeranlægget i Hirtshals: En almindelig rundvisning med Christian Støves kyndige fortælling om stedets funktion under den tyske besættelse og en virtuel flyvetur hen over bunkerne i Hirtshals. Planen er, at kameraet fremadrettet kan bruges til mange forskellige formidlingstiltag som fx rundvisninger.

På VHM's youtube-kanal kan du faktisk allerede nu få en rundvisning i kommunearkivets udstilling Fra fattiggård til plejecenter. ■

af Lone Bækgaard Venderby
arkivar, Hjørring Kommunearkiv

Vendsyssel Historiske Museum

Hirtshals Museum

Bunkermuseet

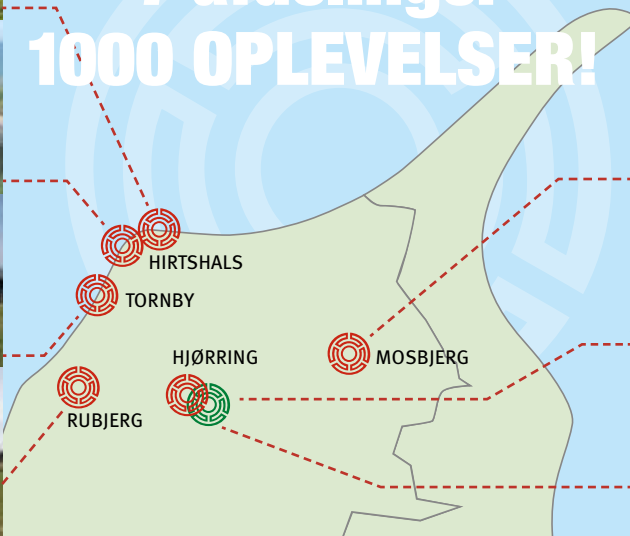

Tornby Strand

Strandfogedgården

1 museum
7 afdelinger
1000 OPLEVELSER!

✓ udstillinger

✓ levende formidling

✓ børneaktiviteter

✓ by- og naturvandring

Landskabs- og Landbrugsmuseet

Vendsyssel Historiske Museum

Historisk Arkiv

Vendsyssel Historiske Museum
Musemsgade 3
9800 Hjørring
96 24 10 50
vhm@vhm.dk

Strandfogedgården
Langelinie 2, Rubjerg
9480 Løkken
98 96 01 60 / 96 24 10 50
rubjergknode.dk

Hirtshals Museum
Sophus Thomsengade 6
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Bunkermuseet
Fyret
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Historisk Arkiv
Musemsgade 2
9800 Hjørring
96 24 10 60
arkiv@vhm.dk

Landskabs- og Landbrugsmuseet
Jerupvej 613, Mosbjerg
9870 Sindal
96 24 10 50

Tornby Strand v/det gamle Skudehandlerpakhus
Strandvejen, Tornby
9850 Hirtshals
96 24 10 50

Se priser, åbningstider
m.m. på vhm.dk

Mød dit museum på FACEBOOK

Kig dagligt forbi vores meget aktive Facebook-side, og se billeder, arkivalier og genstande fra før og nu, få sjove historier fra lokalområdet og bliv opdateret omkring nye spændende arrangementer på museet.

Hjørring flygtningelejr, efterår 1945.

facebook.com/VendsysselHistoriskeMuseum